

העותרת:

האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד לימור יהודה ו/או דן
יקיר ו/או דנה אלכסנדר ו/או אבנר
פינצ'וק ו/או מיכל פינצ'וק ו/או עאוני
בנא ו/או לילה מרגלית ו/או באנה
שגרי-בדארנה ו/או שרון אברהם-ויס
ו/או סוניה בולוס ו/או עזאם בשארה
ו/או עודד פלר

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 34510, ירושלים 91000
טל: 6521218-02 פקס: 6521219-02

נגד

המשיבים:

1. משטרת ישראל - הממונה על חוק חופש המידע
2. המשד לבטחון פנים

ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז ירושלים
רח' עוזי חסון 4, ירושלים

עתירה מנהלית

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבים למסור לעותרת מידע בהתאם להוראות חוק חופש המידע, התשנ"ח - 1998, (להלן: "החוק") כדלקמן:

א. עותק מהנוהל המשטרתי הפנימי על פיו מוטלות מניעות משטרטיות.

ב. מידע בדבר הסמכות, הפרוצדורה, הכללים והקריטריונים לסיווג תושבי שטחים כבעלי מניעה משטרית, ובכלל זאת:

1. מיהו הגורם המוסמך לאשר הטלת מניעה משטרית על אדם.
2. מהן העבירות המקימות מניעה משטרית.
3. מהו זמן המניעה המוטל בגין כל אחת מהעבירות, ומהו המועד ממנו מתחילה תקופה זו להימנות.
4. מהו הבסיס העובדתי המספיק לצורך הטלתה של מניעה משטרית - בכלל זאת, האם מניעה נרשמת אך נגד מי שהורשע בעבירה מהעבירות שנקבעו, או גם נגד מי שהנו בגדר חשוד בלבד (הוגשה נגדו תלונה / נפתח תיק חקירה / הוגש כתב אישום).
5. במקרה שמניעה נרשמת אף נגד מי שהינו בגדר חשוד בלבד - האם המניעה מוגבלת בזמן, האם היא מוסרת אוטומטית כאשר תיק החקירה נסגר, האם קיים הבדל בין מקרים לפי סיבת הסגירה של התיק.
6. האם יש פעולות שה"מנוע המשטרתי" יכול לעשות על מנת להסיר את המניעה שנרשמה על שמו, במקרים שונים, או ביחס לעבירות שונות, ואם כן, מהן פעולות אלה. למשל, במידה שעבירות תעבורה מסוג ברירת קנס הן ממין העבירות המקימות מניעה - האם תשלום הקנס יסיר את המניעה? האם ההסרה תהייה אוטומטית או רק בעקבות פניה יזומה של ה"מנוע"?
7. האם מניעה משטרית יוצרת מניעה אך ורק לכניסה לישראל, או שנעשה בה שימוש אף כדי למנוע יציאה מהשטחים לחו"ל, או כדי להטיל מגבלה כלשהי על התנועה בתוך השטחים. אם כן, ואם קיים הבדל בין הכללים הנוהגים בכל אחד מהמקרים - מהן העבירות המגבילות יציאה לחו"ל או תנועה בתוך השטחים.

כן, מתבקש בית-המשפט הנכבד לחייב המשיבים בהוצאות העותרת בבקשה זו, לרבות שכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כדין.

ואלו נימוקי העתירה

הצדדים לעתירה

1. העותרת, האגודה לזכויות האזרח בישראל, הינה עמותה שמטרתה להגן על זכויות אדם בישראל ובשטחים הכבושים.
2. המשיבה 1, משטרת ישראל, הינה הגוף האחראי להטלתן של מניעות משטריות על תושבי שטחים.
3. המשיב 2, המשרד לביטחון פנים, הינו הממונה על המשיבה 1 ותיפקודה.

הרקע העובדתי

4. מאז בוטל ההיתר הכללי שניתן לתושבי השטחים להיכנס לישראל, נדרשים תושבי שטחים הצריכים להיכנס לישראל למטרות שונות, להצטייד בהיתרי כניסה לישראל. כמו כן, במהלך השנים האחרונות, הוטלו מגבלות תנועה שונות ומגוונות על התנועה בתוך השטחים ועל היציאה מהם לחו"ל.
5. תושב שטחים, שרשומה על שמו מניעה משטרית, לא יזכה לקבלת היתר לכניסה לישראל. כמו כן, קיימת אפשרות שלא יינתנו לו היתרי תנועה בתוך השטחים, או תימנע יציאתו לחו"ל.
6. הטלת מניעה משטרית על אדם מתבצעת על ידי המשיבה מס' 1.
7. לפי מה שנמסר על ידי המשיבה מס' 1, הטלת המניעה נעשית "בהליך ממוחשב לפי קריטריונים שנקבעו על ידי המפכ"ל". כן נמסר, כי "הקריטריונים להטלת מניעה משטרית על תושב שטחים, מתבססים על עבירות, אשר בביצוען היה מעורב, עפ"י המידע הקיים במשטרת ישראל - כל זאת בעבירות שנקבעו ואושרו".
8. כיום רשומים כ-64,000 תושבי שטחים כבעלי "מניעה משטרית".
9. כפי שיפורט להלן, הקריטריונים להכרזת אדם כמנוע משטרתי אינם מפורסמים, התושבים אינם יכולים לדעת בגין אילו עבירות הם יוכרזו כבעלי מניעה משטרית ולכמה זמן. זאת ועוד, לתושבים לא נמסרת כל הודעה מראש כי הוכרזו כבעלי מניעה, ועל שום מה. גם אם נתונים אלה מגיעים לידיהם, אין הם יודעים, לכמה זמן מניעה זו הוטלה או מהן הפעולות שביכולתם לעשות על מנת להסירה.
10. ברי, כי לנהלים ולכללים החלים על סיווגו של אדם כ"מנוע משטרתי" חשיבות והשפעה על זכויות אדם של אנשים רבים ובראשן על הזכות לחופש תנועה ועל זכויות שלשם מימושן נדרשת התנועה: הזכות לבריאות, הזכות לחינוך, הזכות לפרנסה ועוד.
11. מניעת כניסה לישראל והגבלת התנועה בתוך השטחים פוגעת בזכויות יסוד, ומהווה למעשה עונש נוסף על בעלי המניעה. אי-פרסום הכללים, הנהלים והנסיבות אשר על-פיהם מוטלת מניעה משטרית מעלה חשש לשרירותיות באשר לאופן הטלת המניעה והסרתה, ולפגיעות בלתי-מוצדקות, וללא הליך הוגן בזכויות מוגנות. הסתרת המידע, באשר לעבירות בגינן מוטל העונש, אף פוגעת בעקרון היסוד של המשפט הפלילי לפיו אין עונשין אלא אם מזהירין תחילה.

פניות העותרת

12. ביום 15.2.2005 פנתה העותרת לדובר המשיבה 1, נצ"ב עופר סיון, בבקשה לבירור הכללים והנתונים המתיחסים להכרזתם ו/או לסיווגם של תושבי שטחים כבעלי מניעה משטרית. במסגרת פנייה זו ביקשה העותרת לברר מי מוסמך להטיל מניעה משטרית, כיצד נמסר לאדם שהינו בעל מניעה משטרית, האם קיימים סוגים שונים של דרגות מניעה משטרית, כמה תושבי שטחים מסווגים כבעלי מניעה משטרית וכמה בקשות לביטולה של מניעה משטרית הוגשו, טופלו והתקבלו.

העתק פניית העותרת מיום 15.2.2005 מצ"ב ומסומן ע/1.

13. ביום 27.2.2005 התקבלה תשובתה של הממונה על חופש המידע במשטרת ישראל, רפ"ק עו"ד יפעת וגמן-שפרן מיום 21.2.2005, לפיה בקשת העותרת התקבלה ועל העותרת לשלם אגרה ולחתום על טופס התחייבות עפ"י תקנה 4(א) לתקנות חופש המידע (אגרות) התשנ"ט 1999-.

העתק תשובתה של עו"ד וגמן-שפרן, מיום 21.2.2005 מצ"ב ומסומן ע/2.

14. העותרת שילמה האגרה וחתמה על טופס ההתחייבות כנדרש. ביום 12.4.2005 נשלחה תשובת הממונה על חופש המידע נצ"מ עו"ד ענת גרנית, לפיה בהתאם להוראות סעיף 7(ב) לחוק חופש המידע התשנ"ח-1998, הוחלט להאריך את התקופה לקבלת החלטה בבקשת העותרת ב-30 ימים.

העתק מכתבה של עו"ד גרנית מיום 12.4.2005 מצ"ב ומסומן ע/3.

15. ביום 1.5.2005 התקבלה במשרדי העותרת תשובה מראש חוליית מחשוב, רפ"ק ריקי קויטי, לפיה הטלת מניעה משטרית מתבצעת בהליך ממוחשב על-פי קריטריונים שאושרו על-ידי המפכ"ל ומתפרסמים במסגרתו של נוהל משטרתי פנימי. עוד נמסר בתשובה כי הודעה בדבר המניעה המשטרית נמסרת לפונה על-פי בקשתו, מספרם של בעלי מניעה משטרית הקיימים כיום וכמה מתוכם פנו לבדיקת הסיבה שהוטלה עליהם המניעה.

העתק תשובתה של רפ"ק קויטי, מיום 20.4.2005, מצ"ב ומסומן ע/4.

16. עקב כך, שתשובת המשיבה מס' 1 לא כללה מידע רב שהתבקש בפנייה לקבלת מידע, פנתה העותרת ביום 30.5.2005 לרפ"ק עו"ד וגמן, בבקשה להשלמת מידע לפי חוק חופש המידע, בהתאם לסעיף 16 לחוק.

בבקשה בקשה העותרת להעביר לידיה עותק של הנוהל המשטרתי הפנימי על-פיו פועלת המשיבה 1, ועל פיו מוטלת מניעה משטרית. כן הוצגו שאלות קונקרטיות לקבלת מידע, שלא זכו למענה. הנוהל והשאלות שהוצגו הן המידע המבוקש בעתירה זו.

העתק פניית העותרת מיום 30.5.2005 מצ"ב ומסומן ע/5.

17. ביום 1.6.2005 התקבל מכתבה של רפ"ק עו"ד וגמן-שפרן לפיו הבקשה להבהרת מידע התקבלה והועברה לטיפול.

העתק אישור קבלת בקשת ההבהרה מיום 1.6.2005 מצ"ב ומסומן ע/6.

18. ביום 12.7.2005, ולאחר שלא נתקבלה תשובה לפנייה מיום 30.5.2005, פנתה הח"מ לרפ"ק עו"ד וגמן-שפרן בשנית בבקשה להשלמת המידע המבוקש.

העתק פניית הח"מ מיום 12.7.2005 מצ"ב ומסומן ע/7.

19. במכתב מיום 14.8.2005, שהתקבל אצל העותרת ביום 16.8.2005, ניתנה תשובתה של רפ"ק עו"ד וגמן שפרן לפניית העותרת להשלמת המידע. **לפי האמור בתשובה, נדחתה בקשתה העותרת לקבלת מידע, ונומקה בכך, שלא ניתן להשלים המידע המבוקש, וזאת מכח סעיפים 14(א)(9), 9(א)(1), 9(ב)1, 8(ב) לחוק.** המידע היחיד שנמסר הוא, כי בקשה להסרת המניעה יש להפנות למינהלת תיאום וקישור צה"לית (מת"ק). כן נמסר, באשר לסעיף 7ט' לבקשה להשלמת מידע, כי הנושא בבירור, וכי בתום הבירור יישלח מענה.

העתק תשובת רפ"ק עו"ד וגמן שפרן, מיום 14.8.2005 מצ"ב ומסומן ע/8.

20. ביום 14.9.2005 התקבלה אצל העותרת תשובת עו"ד וגמן-שפרן מיום 11.9.2005 בנוגע לסעיף 7ט'. בתשובתה מציינת עו"ד וגמן-שפרן כי מניעת יציאה מהשטחים לחו"ל והגבלת תנועה בתוך השטחים נבחנת לגופו של עניין בהתאם להחלטת הממונה על החקירה. המשיבה 1 לא התייחסה בתשובתה לסוג העבירות ולנסיבות אשר בגינן מוטלת מגבלה על יציאה לחו"ל או תנועה בשטחים.

העתק תשובת רפ"ק עו"ד וגמן שפרן, מיום 11.9.2005 מצ"ב ומסומן ע/9.

הטיעון המשפטי

21. עם חקיקתו של חוק חופש המידע קיבלה הזכות לקבל מידע מעמד חוקי. סעיף 1 לחוק הכיר בזכות כללית ורחבה לקבל מידע והוא קובע כי "לכל אזרח ישראלי או תושב הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית בהתאם להוראות חוק זה". סעיף 12 לחוק קובע כי הוראותיו של חוק זה יחולו גם על מי שאינו אזרח ישראלי או תושב, לגבי מידע בדבר זכויותיו בישראל.

22. זכות חוקית זו מגלמת בחובה ערכים חוקתיים. בדברי ההסבר להצעת חוק חופש המידע נאמר, כי הזכות לקבל מידע מרשויות ציבוריות היא אחת מזכויות היסוד במשטר

דמוקרטי. אף בדיון בהצעת חוק חופש המידע, בקריאה ראשונה ציין שר המשפטים כי, "מדובר בזכות למידע שהינה זכות יסודית שמשקלה נכבד, כזכות חברתית ופוליטית וככלי שמאפשר הגשמתן של זכויות אחרות כמו חופש הביטוי, שיוויון ושלטון החוק."

ראו: פרוטוקול ישיבה קט"ו של הכנסת מיום 1.7.1991 בעמ' 203.

23. לעניין אופיה החוקתי של הזכות לחופש המידע יפים דבריו של השופט מודריק בעניין לשכת עורכי הדין נ' שר המשפטים:

"זו זכות חוקית המגלמת בחובה ערכים חוקתיים (חופש הביטוי, שוויון, שלטון החוק) והיא חשובה מאין כמותה כדי לאפשר בקרה ציבורית על תקינות פעולות השלטון. על-כן נראה לי שהחוק התוחם את גבולה צריך להתפרש על-פי אמות-המידה של פרשנות חוקתית."

ת"א 99/2060 לשכת עורכי הדין נ' שר המשפטים, פ"מ נ"ח(3), 385.

24. בשל מעמדה המיוחד של הזכות למידע מציין פרופ' זאב סגל בספרו, המנתח את סוגיית חופש המידע בישראל כי פרשנות ראויה להוראת חוק מגבילת-מידע היא זו שלפיה ייסוג חופש המידע רק נוכח סכנה ברורה ומוחשית לפגיעה קשה, רצינית וחמורה באינטרס אחר בעל עוצמה, בנסיבות יוצאות דופן של מקרה מסוים.

זאב סגל, זכות הציבור לדעת באור חופש המידע (ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין 2000), עמ' 116.

חובת הרשות למסור את המידע המבוקש

25. חובתה של הרשות למסור מידע איננה מותנית בטעם מיוחד שיש למבקש (סעיף 7א' לחוק). ואולם, חובה זו חלה מקל וחומר, כאשר הפונה יכול להצביע על אינטרס כבד משקל לקבלת המידע. משקל זה יגבר במיוחד, כאשר יש במידע המבוקש כדי להשליך על מימושו של זכויות אדם.

26. הכרזת תושב שטחים כמנוע משטרתי שוללת ממנו את האפשרות להיכנס למדינת ישראל, ועלולה אף להשפיע על אפשרותו לנוע בתוך השטחים או לצאת מהשטחים לחו"ל. מניעת כניסה לישראל, הגבלת תנועה בתוך השטחים ומניעת יציאה לחו"ל עשויה לפגוע בשלל זכויות אדם - בריאות, חינוך, חופש דת ופולחן, חיי משפחה, פרנסה וחופש תנועה. המניעה המשטרית מהווה למעשה עונש נוסף, על מי שביצע עבירה, או חשוד בביצועה (ויתכן שגם בנסיבות אחרות), בלא שהוזהר בנידון.

27. המידע המבוקש, במסגרת עתירה זו, נחוץ לציבור בכלל ולבעלי מניעה משטרית בפרט. כאמור, כיום קיימים כ-64,000 תושבי שטחים בעלי "מניעה משטרית". המידע נחוץ לתושבים הפלסטינים, בין היתר, על מנת שיוכלו לפעול להסרת המניעה המשטרית, בין משום שזו הוטלה עליהם שלא בצדק או שלא כדין, ובין אם באפשרותם לעשות מעשה שיביא להסרתה של המניעה. המידע נחוץ אף לעותרת, ולארגוני זכויות אדם נוספים, הפועלים למנוע הפרות זכויות אדם.

28. מתשובת המשיבה 1 למדנו, כי סיווגם של תושבי שטחים כבעלי מניעה משטרית נעשה על-פי הנחיות מנהליות פנימיות של המשיבה 1. סעיף 6(א) לחוק חופש המידע עיגן את החובה לפרסם הנחיות מנהליות כחלק מכללי המינהל התקין בקובעו כי "רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המנהליות הכתובות שעל-פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור".

29. חובת פרסומן של הנחיות מנהליות אף מהווה הלכה פסוקה. לעניין זה יפים דבריו של השופט גולדברג:

"... חובה זו מושתתת על שני טעמים עיקריים: טעם אחד מתמקד בפרט, והטעם השני מתמקד בשלטון. הטעם המתמקד בפרט, שורשו בהכרה בזכותו של הפרט לדעת את הנורמות העשויות להשפיע על מהלך חייו. טעם זה יש בו כדי להצדיק את פרסומן של נורמות חקוקות, נורמות פסוקות ואף נורמות מינהליות (הנחיות פנימיות)... בפרסום בא לידי ביטוי משטר חופשי ודמוקרטי המבטיח את יכולתו של האדם לתכנן את חייו כרצונו... חובת ההגינות של השלטון כלפי האזרח מחייבת פרסום גם של ההנחיות הפנימיות, שהרי גם בהן יש כדי להשפיע על מהלך חייו של האזרח... הטעם השני המצדיק פרסומן של הנחיות פנימיות נוגע בעיקר לתקינותו של השלטון. לתקינות זו שני פנים: ראשית, יש בפרסומם של הכללים אשר לפיהן פועלת הרשות המינהלית כדי להוות מחסום כנגד שרירות לב שלטונית, ואף כנגד הפליה נסתרת... שנית, פרסומם של הכללים חושף אותם, ובכך את הרשות, לביקורת ציבורית ואף שיפוטית, אשר יכולה להוביל לשיפור מתמיד בדרך תפקודה של זו האחרונה...".

בג"ץ 1477/96 נמרודטקס בע"מ נ' משרד התעשייה והמסחר, פ"ד נג(5) 193, 199.

ראו גם:

בג"ץ 5537/91 אפרתי נ' אוסטפלד, פ"ד מו(3) 501, 513.

בג"ץ 7139/02 עבאס בצה נ' שר הפנים, פ"ד נו(3) 481.

30. כאמור לעיל, הנחיות המשיבה 1, באשר לכללים בדבר הכרזתם של תושבי שטחים כבעלי מניעה משטרית, אינן מפורסמות ואינן חשופות לעיון הציבור. הנחיות אלו נחוצות לציבור

הפלסטינים תושבי השטחים באופן ישיר וממשי ונוגעות למהלך חייהם היומיומי. כמו כן נחוץ המידע המבוקש בעתירה זו לציבור בכללותו על מנת לאפשר ביקורת ציבורית ומניעת שרירותיות בהפעלת סמכויות שלטוניות, שיש בהן כדי לפגוע בזכויות הפרט.

עילות הסירוב למסירת המידע

31. כאמור בתשובת המשיבה 1 מיום 14.8.2005, נטען, כי אין למסור את המידע המבוקש מכוח הסייגים בסעיפים 14 (א)(9), 9(א)(1), 9(ב)1, 8(ב) לחוק. בתשובת המשיבה, לא נימסר כל פירוט נוסף שיש בו כדי להבהיר את טענותיה או לתמוך בטענה זו שנטענה בסתמיות ובכלליות. בנסיבות אלה, יכולתה של העותרת להתייחס לטענות המשיבה הינה מוגבלת ביותר.

32. ואולם על פניו, מעיון בבקשה לקבלת מידע מחד גיסא, ובסייגים אליהם הפנתה המשיבה להצדקת הסירוב לקבלת המידע מאידך גיסא, **לא עולה כל טעם ענייני לסירובה של הרשות למסור את המידע**. נוכח העובדה, כי המשיבה מבקשת להסתמך על סייגים שבחוק, נטל ההוכחה להתקיימותם של הסייגים, ולהצדקת הסירוב, מוטל עליה (ראו סעיפים 56-59 להלן).

33. המידע המבוקש, במסגרת עתירה זו, נוגע לכללים ולקריטריונים קבועים מראש אשר בעטיים מוטלת מניעה משטרית. טענת המשיבה 1 כי המידע המבוקש מהווה חלק ממערך המודיעין והחקירה שלה, או כי מדובר במידע אשר אין לגלותו, נראית על פניה, כחסרת שחר. המידע המבוקש אינו נוגע לדרכי עבודה או שיטות עבודה של מערך המודיעין, ואינו כולל חשיפה של חומר מודיעיני.

34. נבחן את הסייגים אליהם הפנתה המשיבה 1 אחד לאחד.

סעיף 14(א)(9)

35. הוראת הסעיף קובעת, כי "הוראות חוק זה לא יחולו על הגופים שלהלן ועל מידע שנוצר, שנאסף או שמחוזק בידיהם... (9) מערכי המודיעין והחקירות של משטרת ישראל וכן יחידות נוספות אשר השר לביטחון פנים, באישור הוועדה המשותפת, קבע אותן בצו". לטענת המשיבה 1, המידע המבוקש נופל בסייג זה.

36. עמדת העותרת הינה כי המידע המבוקש לא נוצר, נאסף או מוחזק על-ידי מערכי המודיעין והחקירות של המשיבה 1. העותרת מבקשת לקבל לידה מידע באשר לפרוצדורה לסיווג תושבי שטחים כבעלי מניעה משטרית. טענת המשיבה 1 כי מידע מסוג זה הינו חלק ממערך המודיעין והחקירות שלה אינה סבירה וחסרת כל בסיס.

37. העותרת תטען, כי בשל הפטור המוחלט שמעניק סעיף 14 לחוק לגופים מסוימים ולמידע שנאסף או מוחזק על-ידם, יש לפרש את הגופים עליהם חל הפטור ואת המידע המוחזק בידם בצמצום רב. מתן פרשנות רחבה לסעיף, בלא הצבת נוסחת איזון, תחתור תחת תכלית החוק ותפגע במידה העולה על הנדרש בזכות לחופש המידע. כפי שמציין פרופ' סגל בספרו:

"הוראת סעיף 14 נושאת עימה סכנה לפגיעה חמורה בזכות לקבל מידע ציבורי, יחסית למצב המשפטי בטרם כניסת החוק לתוקפו. . . בהקשר כללי, ניתן לומר כי הפטורים שבסעיף 14 אינם צריכים להשפיע על פעולתם של הגופים הנהנים מפטור. אלה אינם אמורים למנוע פרסומו של מידע שאין בו ודאות קרובה לפגיעה חמורה בביטחון המדינה או בשלום הציבור.

זאב סגל, זכות הציבור לדעת באור חופש המידע (ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין 2000), בעמ' 240.

38. מתן פרשנות מצומצמת לסייג בסעיף 14 עולה בקנה אחד עם חובתה של המשיבה 1, לפעול בהגינות, בתום-לב, בסבירות ובמידתיות ומוביל למצער למסקנה כי אין למנוע את גילוי המידע כאשר אין וודאות קרובה לפגיעה ממשית וחמורה באינטרסים הציבוריים נוגדי המידע. לעניין זה יפים דבריו של פרופ' סגל:

"העובדה שהמידע שבידי גופים אלה נהנה מפטור החובה החוקית לגילוי מידע, אינה מונעת מגופים אלה עצמם לגלות מידע, שנוצר שנאסף או שמוחזק על-ידם. גילוי מידע לציבור, באין וודאות קרובה לפגיעה חמורה וממשית בביטחון המדינה, אמור להיות חלק ממטענו של המשפט הציבורי בישראל".

זאב סגל, זכות הציבור לדעת באור חופש המידע (ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין 2000), בעמ' 240-241.

39. מכל מקום, אם מבקשת המשיבה 1 לחסות תחת הסייג בסעיף 14(א)(9) הרי שנטל ההוכחה, כי המידע המבוקש הינו חלק ממערך המודיעין והחקירה של המשטרה ושגילוי יפגע באינטרס ציבורי מוגן מוטל עליה.

סעיף 9(א)(1)

40. סעיף זה קובע כי רשות ציבורית לא תמסור מידע אשר בגילוי יש חשש לפגיעה בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בביטחון הציבור או בביטחונו או שלומו של אדם. דעת העותרת הינה כי במסירת המידע המבוקש אין חשש לגרימת הפגיעות האמורות.

41. טענת המשיבה 1 כי קיים חשש לפגיעה בביטחון המדינה, הציבור או שלומו של אדם, בשל מסירת מידע, למשל באשר לשאלה האם מניעה משטרית מוטלת רק נגד מי שהורשע בעבירה או גם כנגד מי שהינו חשוד בלבד. אין לה כל עיגון במציאות.

סעיפים 9(ב)1, 9(ב)8

42. רשימת הנושאים בסעיף 9(ב) לחוק נוגעת למידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור. פרופ' זאב סגל מציין בספרו כי השיקול המרכזי שעל הרשות לשקול, בהקשר זה, הוא מידת העניין הציבורי שבגילוי המידע. בהמשך מציין פרופ' סגל כי פרשנות הסעיף צריכה להיעשות בהתאם להוראת התשתית של החוק בסעיף 1, בדבר הזכות לקבל מידע.

43. הוראת סעיף 9(ב)1 לחוק קובעת כי רשות ציבורית אינה חייבת למסור מידע אשר גילוי עולל לשבש את התפקוד התקין של הרשות הציבורית או את יכולתה לבצע את תפקידה. המשיבה 1 טוענת כי מסירת המידע המבוקש בעתירה זו עלול לשבש את עבודתה. נוכח העובדה, כי תשובת המשיבה לסרב ליתן את המידע לא נומקה ולא פורטה, אין באפשרות העותרות לשער, באיזה אופן עשוי מסירת המידע האמור לפגוע בתפקוד המשיבה. ההיפך הוא הנכון. להבנת העותרת, וזו אף ההנחה שביסוד חובתה של הרשות לגלות נהלים על פיהם היא עובדת - חשיפתם של נהלי עבודה מיטיבה ומשפרת את תפקודה התקין של הרשות.

44. מסירת המידע באשר לכללים ולקריטריונים להכרזת אדם כמנוע משטרתי תגביר את השקיפות בעבודתה של המשיבה 1 תמנע שרירותיות בהחלטותיה, וניתן לצפות כי כתוצאה מכך יגבר אמון הציבור בה ובעבודתה.

45. לא זו אף זו, אף אם מסירת המידע עלולה לגרום לשיבוש בתפקוד הרשות (ולא זהו המקרה בענייננו, לטעמה של העותרת), אין בכך די כדי להכריע את הכף. יפים לעניין זה דבריו של השופט אזר ז"ל:

"לא כל שיבוש בתפקוד הרשות מצדיק מניעת מסירת מידע. על רקע תכלית החוק רק שיבוש קשה, רציני וחמור אשר הסתברות התרחשותו היא ודאות קרובה מאפשר מניעת מידע. זו גישתו של כבוד הנשיא ברק וזו גם גישתו של פרופ' סגל בספרו".

ה"פ (ת"א) 200871/98 עמותה ישראלית למאבק בתקיפה פסיכיאטרית נ' מדינת ישראל ואח', פ"מ תש"ס (1), 270.

46. המשיבה 1 אף מנסה לחסות בצל הוראת סעיף 9(ב)8 לחוק הקובעת, כי אין למסור מידע שגילוי עולל לפגוע בפעולות האכיפה, הביקורת או החקירה שלה. טענת המשיבה בהקשר זה שקולה לטענה האומרת, שידיעת העונש הצפוי בעקבות ביצוע עבירה מסוימת עשויה

לפגוע בפעולת אכיפה. התקשינו למצוא את ההגיון העומד מאחורי הטענה - שידיעה של הכללים והנהלים המבוקשים עשויה לפגוע באיזו מפעולות אלה.

47. לא זו אף זו, ככל שהמשיבה סבורה שגילוי של מידע זה יגרום לאנשים להימנע מביצוען של אותן עבירות, האם לא לכך בדיוק חותרים האיסורים הפליליים - להביא אנשים להימנע מביצוען של עבירות?

שיקולים מיוחדים

48. העותרת תטען לחילופין, כי גם לשיטתה של המשיבה 1, לפיה גילוי המידע עלול לפגוע באחד מן האינטרסים המוגנים בסעיפים 9(א)(1), 9(ב)1 או 9(ב)8 לחוק, היה על המשיבה 1 לתת דעתה לשיקולים המיוחדים כאמור בסעיף 10 לחוק.

49. סעיף 10 לחוק מוסיף שני שיקולים בעלי משקל מיוחד במסירת המידע המבוקש. אחד השיקולים הוא עניינו של המבקש במסירת המידע. שיקול זה מהווה חיזוק בלבד לבקשה לגילוי מידע, שכן אם ישנה זיקה מיוחדת של המבקש למידע, הרי שיש לו אינטרס אישי מיוחד בבקשתו. יפים לעניין זה דבריה של השופטת נאור:

”מקובל עלי, כי כאשר יש לפונה אינטרס מיוחד במידע, העובדה שחל אחד החסיונות הקבועים בסעיף 9(ב) איננה סוף פסוק. על הרשות לערוך במסגרת סעיף 10 איזון אינטרסים”

ראו: עמ 1825/02 מדינת ישראל נ' משרד הבריאות נ' איגוד בתי אבות-א.ב.א, פסק דין מיום 6.1.2005 (טרם פורסם).

50. העותרת במקרה זה מייצגת אינטרס של עשרות אלפי אנשים, להם עניין אישי ופרטי במידע, ואשר יש לו השלכה ישירה על זכויות אדם רבות העומדות להם, ובכללן, הזכות להליך הוגן. גם לעותרת עצמה זיקה מיוחדת למידע בשל היותה עמותה המגינה על זכויות אדם בשטחים הכבושים.

51. נדמה כי המשיבה כלל לא שקלה שיקול זה, עת סירבה למסור את המידע המבוקש בעתירה זו.

איזון אינטרסים

52. העותרת תטען, בהתאם לאמור לעיל, כי לא קיים אינטרס ציבורי אמיתי באי-גילוי המידע המבוקש. לחילופין, תטען העותרת כי גם אם ישנם אינטרסים נוגדים, הרי שהאינטרס

בגילוי המידע גובר על האינטרס בהסתרתו, בשל היותו רלוונטי לשמירה על זכויות יסוד של אנשים רבים, בעלי עניין אישי במידע.

53. האיזון בהתנגשות בין חופש המידע לערכים ציבוריים אחרים הינו איזון אנכי. לדעת פרופ' זאב סגל, בהתנגשות בין חופש המידע לבין אינטרסים נוגדי חופש מידע, למשל החשש לפגיעה בביטחון המדינה, חופש המידע ייסוג רק כאשר ישנה **סכנה ברורה ומיידית לפגיעה חמורה באינטרס נוגד**. (ראה: סגל, 176-177).

54. דעתו של פרופ' אהרן ברק הינה כי יש להגביל את מסירת המידע רק כאשר הפגיעה בביטחון המדינה או שלום הציבור הינה **קשה ורצינית, וחומרת הסתברותה היא קרובה לוודאי**.

אהרן ברק, "חופש המידע ובית המשפט" קריית המשפט ג' (תשס"ג) 95, 103-101.

55. העותרת תטען כי המשיבים לא הראו כי ישנה סכנה ברורה ומיידית או למצער הסתברות קרובה לוודאי לפגיעה באינטרסים ציבוריים נוגדים, ולפיכך על המשיבים למסור את המידע המבוקש בעתירה זו.

נטל ההוכחה

56. העותרת תטען כי על המשיבה 1 מוטל נטל השכנוע, כי החלטתה לדחות את בקשת המידע בדין היא. המשיבה 1 טוענת במכתביה לחיסיון על-פי הסייגים שבחוק. לפיכך, עליה להוכיח את קיום הנסיבות הכלולות בסייגים הן מבחינה עובדתית והן מבחינה משפטית. יפים לעניין זה דבריו של השופט מודריק:

"... אם מושמעת כפירה עובדתית בכך שנסיונות העניין מעוגנות בסייג שבדין... מוטל על הרשות להוכיח את הדבר. שהרי הרשות היא הטוענת לחיסיון על-פי הסייג שבחוק. עליה להוכיח את קיום הנסיבות הכלולות בסייג...".

ת"א 2060/99 לשכת עורכי הדין נ' שר המשפטים, פ"מ נ"ח(3), 385.

ראו גם: זאב סגל, זכות הציבור לדעת באור חופש המידע (ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין 2000), בעמ' 97.

57. גם בעימות בין האינטרסים התומכים בגילוי המידע לבין אינטרסים שלא לחשוף אותו, מוטל נטל השכנוע על המשיבה, כי הטעם שלא לגלות את המידע עדיף. (ראו: ת"א 2060/99 לשכת עורכי הדין נגד שר המשפטים, פ"מ נ"ח(3), 385).

58. העותרת תטען, כי המשיבים לא הרימו את נטל השכנוע המוטל עליהם להוכיח, כי הנימוקים עליהם הם סומכים גוברים על העניין האישי והציבורי הקיים בגילוי המידע.

59. לבסוף, ולמעלה מן הצורך, תטען העותרת כי במקרה של ספק בשאלה, האם העניין הציבורי שבגילוי המידע גובר על הטעם שלא לגלותו, מן הראוי שיגבר האינטרס שבגילוי, המשרת את תכליתו העיקרית של החוק.

ראו: זאב סגל, זכות הציבור לדעת באור חופש המידע (ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין 2000), בעמ' 106.

לאור האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים למסור את המידע, כאמור בפתח בקשה זו.

כן, מתבקש כב' בית המשפט לחייב את המשיבים בהוצאות הגשת בקשה זו.

לימור יהודה, עו"ד
ב"כ העותרת